सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास माननीय न्यायाधीश श्री जगदीश शर्मा पौडेल माननीय न्यायाधीश श्री सपना प्रधान मल्ल फैसला

0 ξ 9 - CR - 0 9 9

मुद्दाः भ्रष्टाचार (नक्कली प्रमाणपत्र) ।

शुरु तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री गौरीबहादुर कार्की माननीय न्यायाधीश श्री ओमप्रकाश मिश्र माननीय न्यायाधीश श्री केदारप्रसाद चालिसे विशेष अदालत काठमाडौं २०६९।८।२४

विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा १७ बमोजिम यस अदालतमा दायर हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छः-

रौतहट जिल्ला गम्हरिया विर्ता गाउँ विकास समितिका प्राविधिक सहायक पदमा कार्यरत विश्वनाथप्रसाद तेली सिभिल सव ओभरसियरको तालिममा उत्तीर्ण नभएको, उक्त पदको लागि हुनुपर्ने शैक्षिक योग्यताको प्रमाणपत्र नभएको हुँदा कारवाही गरीपाउँ भन्ने समेतको उज्री साथ प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद सानोठिमी भक्तपुरको

च.नं. ५३९ मिति २०६८।६।२७ को अनुत्तीर्ण रहेको पत्र समेत राखी परेको उजुरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा द.नं. १९१४ मिति २०६८।७।२९ मा दर्ता भई मिसिल सामेल रहेको ।

म मिति २०५७। १०। २९ गते देखि रौतहट जिल्ला. गम्हरिया विर्ता गाउँ विकास समितिको प्राविधिक सहायक पदमा कार्यरत छु । उक्त पदमा सेवा प्रवेश गर्दा एस.एल.सी. को सर्टिफिकेट र प्राविधिक सवओभरसियरमा १५ महिना तालिम गरेकोले गाउँ विकास समितिले अस्थायी नियुक्ति दिएको थियो, मिति २०६४। ८। ५ मा स्थायी भएको र हाल सोही पदमा कार्यरत छु । मैले प्राविधिक सवओभरसियर तालिम गरेको प्रमाणपत्र मिति २०६८।९।८ गते यस आयोग समक्ष पेश गरेको छु । मलाई गाउँ विकास समितिको खर्चमा एस.आर.आई. टेक्निकल ट्रेनिङ्ग सेन्टर, गौरमा पठाइएको थियो । १५ महिना तालिम गरेकोले गाउँ विकास समितिले अस्थायी नियुक्ति दिई पछि स्थानीय निकायको नियमावली अनुसार २०५९ साल भन्दा अगाडि नियुक्ति भएको कर्मचारीलाई आन्तरिक प्रिक्रिया पुऱ्याई मिति २०६४।८।५ मा स्थायी भएको हो । मेरो मार्कसिटको सि.नं. ११ को OJT भन्ने ३०० पूर्णाङ्कको OJT दिएको थिए । CTEVT बाट जानुभएको कर्मचारीबाट भूलले मेरो नाम छुट भएको छ । सक्कल प्रमाणपत्र यसैसाथ पेश गरेको छु । प्रमाणीकरणमा पठाइएको विवरण मेरो प्रमाणपत्रसँग मिल्छ । सनाखत गरिदिए । प्राविधिक शिक्षा तालिम परिषदबाट किन त्यस्तो लेखिएको हो मलाई थाहा छैन । म पास नभएको भए किन पास भनेर मार्कसिट दियो । जिल्ला विकास समिति, रौतहटबाट OJT को बारेमा कार्यगत तालिमको लागि मेरे गाउँ विकास समिति गम्हरिया विर्तामा काम गर्न पठाएको थियो । पछि उक्त तालिम सम्पन्न गरी गाउँ विकास समिति गम्हरिया विर्ताबाट फिर्ता गरेको पत्र यसै बयान साथ पेश गर्दछु। देखाइएको कागजात हेरी सनाखत गरी दिएँ । गलत प्रमाणपत्र भएको भए पेश गर्ने थिइन भन्ने समेत व्यहोराको विश्वनाथप्रसाद तेलीको अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष भएको बयान।

निजले पेश गरेको प्रमाणपत्रहरु अनुसन्धान हुँदा नक्कली ठहरिन आएकोले निजको त्यस्तो कार्य साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ एवं प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) अनुसार कसूर गरेको र निजले कसूर गर्दाको अवस्थामा प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ बमोजिम कसूर गरी अख्तियारको दुरुपयोग गरेकोमा सोही दफा १२ र २९ बमोजिम रु.२३,२५०। नगद वा सो खाम्ने जेथा जमानी लिई तारेखमा राख्ने भन्ने समेत अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको मिति २०६८।१२।६ को आदेशानुसार नगद धरौटी राखी प्रतिवादी तारेखमा रहेको ।

प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीको प्रमाणपत्रहरु झूठा हुन भनी उजुरी आयोगमा प्राप्त हुन आएको र सो विषयमा आयोगबाट आधिरकारिक रुपमा प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद, सानोठिमी, भक्तपुर बुझ्दा CTEVT Registration No.Sc-410-56 निर्माण सव ओभरिसयर १५ महिने कोर्ष अध्ययन गर्नुभएका विश्वनाथप्रसाद प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयमा भएको रेकर्ड अनुसार अनुत्तीर्ण देखिएको भनी पत्र प्राप्त हुन आयो । उक्त अनुत्तीर्ण भएको प्रमाणपत्रको प्रयोग गरी प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेली रौतहट जिल्ला, गम्हरिया विर्ता गाउँ विकास समितिमा प्राविधिक सहायक पदमा नियुक्ति भई सेवामा कार्यरत भएको देखिन्छ । प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषदबाट पूर्ण रुपमा TSLC उत्तीर्ण नै नभएको अवस्थामा S.R.I. टेक्निकल ट्रेनिङ्ग सेन्टर गौरवाट Pass division मा उत्तीर्ण भएको भन्ने चारित्रिक प्रमाणपत्र समेत बनाई गाउँ विकासको प्राविधिक सहायक पदको लागि तोकिएको न्यूनतम योग्यता १५ महिने सिभिल सव ओभरिसयरको तालिम पूरा भएको भनी उक्त उत्तीर्ण नै नभएको शैक्षिक योग्यताको आधारमा नोकरी समेत गरेको देखिएकोले निजको यस्तो कार्य अपराधजन्य देखिएकोले निजलाई साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) बमोजिमको दण्ड सजाय हुन मागदावी लिइएको छ भन्ने समेत आरोपपत्र ।

प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीको नाममा आरोपपत्रमा उल्लिखित ठेगानमा विशेष अदालत ऐन, २०५९ को दफा १०(१) बमोजिम समाव्हान जारी गरी म्यादभित्र प्रतिवादी हाजिर भए वा अविध व्यतित भएपछि नियमानुसार गरी पेश गर्नु भन्ने विशेष अदालतको मिति २०६९।४।२ को आदेश ।

म गम्हिरया विर्ता गाउँ विकास सिमितिको प्राविधिक सहायक पदमा मिति २०५७।१०।२९ मा अस्थाई नियुक्ति भै मिति २०६४।६।६ देखि स्थायी नियुक्ति भएको हुँ । मैले सोही गाउँ विकास सिमिति कार्यालयबाट मिति २०५६।५।११ मा छनौटमा परी एस.आर.आई. टेक्निकल ट्रेनिङ्ग सेन्टर गौरबाट १५ मिहना तालिम गरेकोले गाउँ विकास सिमितिले अस्थायी नियुक्ति दिएको हो । म उक्त तालिममा पिहला अनुत्तीर्ण भएको, पिछ सोही तालिम मिति २०६५ बैशाखमा सिटिभिटिबाट पास भएको प्रमाणपत्र दिएको तर त्यसको मार्कसिटमा ओ.जे.टी. मा नम्वर राख्न छुटाएको रहेछ र २०६९ जेष्ठमा मलाई उत्तीर्ण गरेको भनी सिटिभिटी, सानोठिमी भक्तपुरले प्रमाणपत्र दिएको छ । जो यसै बयान साथ पेश गरेको छु । स्थानीय पत्रिकामा भएको विज्ञापन अनुसार योग्यता एस.एल.सी. उत्तीर्ण गरी मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट १५ मिहने सव ओभरसियर तालिम लिई ५ वर्षको अनुभव प्राप्त वा सम्बन्धित विषयमा ६ मिहनाको तालिम लिई ५ वर्षको अनुभव प्राप्त वा सम्बन्धित विषयमा ६ मिहनाको तालिम लिई ५ वर्षको अनुभव भएकालाई

आन्तरिक प्रतिस्पर्धाबाट नियुक्ति गर्ने र प्राविधिक सहायक पदको उम्मेदवारको हकमा २०५९ साल असार मसान्त सम्ममा नियुक्ति पाई सोही पदमा हालसम्म कायम हुनुपर्ने समेतको विज्ञापन अनुसार म सो पदमा स्थायी नियुक्ति भएको हो । मैले कुनै नक्कली वा झुट्टा प्रमाणपत्रको आधारमा प्राविधिक सहायक पदमा नियुक्ति नभएकोले म उपरको अभियोगदावी सरासर झुट्टा हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीको विशेष अदालतमा गरेको बयान ।

प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीले नियुक्ति तथा अन्य प्रयोजन समेतका लागि प्राविधिक सव ओभरसियर सहायक पदमा नियुक्ति पाई कार्य गरिरहेकोले निजको सो कार्य साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) बमोजिमको कसुर गरेको देखिन आएकोले निजलाई साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२, २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) बमोजिम सजाय हुन मागदावी लिई दायर भएको प्रस्तुत मुद्दामा, प्रतिवादीले अनुसन्धान अधिकारी र यस अदालतमा समेत आरोपित कसूरमा इन्कार रही बयान गरेको देखिएतापनि उक्त प्रमाणपत्र पेश गरी मिति २०६७।१०।२९ देखि रौतहट जिल्ला, गम्हरिया विर्ता गाउँ विकास समितिमा प्राविधिक सहायक पदमा नियुक्ति पाई कार्य गरिरहेको साथै निजले पेश गरेको उक्त सव ओभरसियर १५ महिने तालिम उत्तीर्णको प्रमाणपत्र प्रमाणीकरणको लागि पठाउँदा अनुत्तीर्ण रहेको भन्ने व्यहोरा उल्लेख भै आएको देखिएको परिप्रेक्ष्यमा पछि प्रमाण बुझ्दै जाँदा ठहरे बमोजिम हुने गरी हाललाई विशेष अदालत ऐन, २०१९ को दफा ७ को (घ) र (च) बमोजिम प्रतिवादीले अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगमा राखेको नगद धरौट रु.२३,२५०। लाई नै प्रस्तुत मुद्दामा पुर्पक्षको लागि धरौट कायम गरी प्रतिवादीलाई तारेखमा राखी मुद्दाको पुर्पक्ष गर्ने गरी मुलुकी ऐन अदालती बन्दोवस्तको महलको १२४ग नं. बमोजिम यो आदेश पर्चा गरिदिएको छ । उक्त धरौटी रकम यस अदालतमा झिकाई धरौटी खातामा आम्दानी बाँध्नु भन्ने विशेष अदालतको आदेशानुसार निज प्रतिवादी तारेखमा रहेको ।

प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद, सानोठिमी भक्तपुरमा पत्राचार गर्दा CTEVT Registration No. Sc-410-56 निर्माण सव ओभरसियर १५ महिने कोर्ष अध्ययन गर्नु भएका विश्वनाथप्रसाद प्राविधिक शिक्षा तथा व्यावसायिक तालिम परिषद परीक्षा नियन्त्रण कार्यालयमा भएको रेकर्ड अनुसार अनुत्तीर्ण देखिएको भनी च.नं. १११५ मिति २०६८।१०।४ को पत्रसाथ जवाफ प्राप्त हुन आएको देखिन्छ । प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीले झूट्टा (नक्कली) प्रमाणपत्रको प्रयोग गरी रौतहट जिल्ला, गम्हरिया विर्ता गाउँ विकास

सिमितिमा प्राविधिक सहायक पदमा नियुक्ति लिई सेवामा कार्यरत रही प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) को कसूर गरेको ठहर्छ। सो ठहर्नाले निजलाई सोही दफा १६(१) बमोजिम ६ महिना कैंद र रु.१०,०००।(दश हजार) जरिवाना हुन्छ भन्ने विशेष अदालत काठमाडौंको मिति २०६९। ς ।२४ को फैसला ।

विवादको विषयमा मुद्दा नचल्ने गरी मिति २०६५।५।३१ मा तामेलीमा राख्ने निर्णय भैसकेपछि पुनः सोही विषयमा ४ वर्षपछि मुद्दा चलाउने भनी भएको निर्णय अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग ऐन, २०४८ को दफा ९ र १९(१२) समेतको प्रतिकूल छ । मैले १५ मिहने तालिम पुरा गरेको तर अनुत्तीर्णलाई उत्तीर्ण भनी नक्कली प्रमाणपत्र पेश गरेको छैन भने १५ मिहने तालिममा उत्तीर्ण भएको हुनुपर्ने भन्ने विज्ञापनमा उल्लेख नभएको अवस्थामा बुझ्न पर्ने प्रमाण समेत नबुझी भएको विशेष अदालतको फैसला भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१), प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ५४ र मुलुकी ऐन अ.वं. १८४क, १८५ समेतको प्रतिकूल भै त्रुटिपूर्ण हुँदा बदर गरी अभियोगदावीबाट सफाई पाउँ भन्ने प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीको यस अदालतमा पर्न आएको पुनरावेदन ।

यसमा प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीले शुरु नियुक्तिका लागि नक्कली प्रमाणपत्र पेश गरी भ्रष्टाचार गरेको मुद्दाको अनुसन्धानको ऋममा तयार भएको सक्कल मिसिल अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट तथा विज्ञापन नं. ०६४।६५ को प्राविधिक सहायक, सहायक स्तर चौथो पदको पदपूर्ति समितिको विश्वनाथप्रसाद तेलीले पदपूर्ति समिति समक्ष पेश गरेको दरखास्त र सो साथ पेश गरेको प्रमाणपत्र समेत संलग्न भएको सक्कल मिसिल गम्हरिया विर्ता गाउँ विकास समितिको कार्यालयबाट झिकाई आएपछि नियमानुसार पेश गर्नु भन्ने यस अदालतको मिति २०७१।८।४ को आदेश ।

नियम बमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा पुनरावेदक तर्फबाट उपस्थित विद्वान विरष्ठ अधिवक्ता श्री उपेन्द्रकेशरी न्यौपाने र विद्वान अधिवक्ता श्री सितशकुमार झाले एक पटक तामेलीमा राख्ने गरी अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट निर्णय भैसकेको अवस्थामा पुनः सोही विषयमा मुद्दा चलाउन मिल्ने होइन । प्रतिवादीले पेश गरेको कुनैपिन प्रमाणपत्र झूहा वा नक्कली नरहेको अवस्थामा सजाय गर्ने गरी भएको विशेष अदालत काठमाडौंको फैसला मिलेको छैन भनी बहस गर्नुभएको ।

अब उल्लिखित बहस तथा मिसिल संलग्न सम्पूर्ण कागज प्रमाणहरुको अध्ययन गरी विशेष अदालत काठमाडौंबाट भएको फैसला मिले नमिलेको के हो ? पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्ने हो वा होइन ? सोही विषयमा नै निर्णय दिनुपर्ने देखियो । निर्णयतर्फ विचार गर्दा प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेली १५ महिने सव ओभरिसयरको तालिममा अनुत्तीर्ण देखिएको भनी प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषद सानोठिमी भक्तपुरको पत्रबाट देखिएकोमा सोही नक्कली प्रमाणपत्रको आधारमा गम्हरिया विर्ता गाउँ विकास सिमितिको प्राविधिक सहायक पदमा नियुक्त भै काम गरिरहेको भन्ने देखिंदा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०१७ को दफा १२ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) को कसूरमा भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०१७ को दफा १२, २९ र प्रचलित भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९ को दफा १६(१) बमोजिम सजाय गरीपाउँ भन्ने अभियोगदावी रहेकोमा अभियोगदावी बमोजिम ६ महिना कैद र रु.१०,०००। जरिवाना हुने ठहऱ्याई भएको फैसला उपर चित्त नबुझी प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीको यस अदालतमा पुनरावेदन पर्न आएको दिखियो।

सव ओभरसियरको तालिममा उत्तीर्ण नभएका प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीलाई गाउँ विकास समिति गम्हरियाको प्राविधिक सहायक पदमा नियुक्त गरेको हुँदा आवश्यक कारवाही गरीपाउँ भनी मिति २०६८।७।२९ मा उजुरी दर्ता भएको पाइन्छ ।

यी प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीले अनुसन्धान र अदालत समेतमा बयान गर्दा प्रमाणिकरणमा पठाइएको विवरण मेरो प्रमाणपत्रसँग मिल्छ भनी सनाखत गरिदिएको देखिन्छ। प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषदबाट पास नभएको भए किन पास भनेर मार्कसिट दियो थाहा भएन । म सबै विषयमा उत्तीर्ण भएको छु भनी उल्लेख गरेको पाइन्छ ।

मिसिल संलग्न यी प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीले सनाखत गरिदिएको S.R.I.Techinal Trainning Center Gaur Rautahat बाट प्राप्त चारित्रिक प्रमाणपत्रमा "He has pass Division" भनी र मार्कसिटमा Pass (58.80%) भनी उल्लेख भएको देखिन्छ । उक्त प्रमाणपत्र प्रमाणिकरणका लागि प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक तालिम परिषदमा पठाएकोमा CTEVT Registration No.SC 410-56 निर्माण सब ओभरिसयर १५ मिहने कोर्ष अध्ययन गर्न भएका विश्वनाथप्रसाद तेलीले यस कार्यालयको रेकर्ड अनुसार अनुत्तीर्ण रहेको देखिएको भनि च.नं. १११५ मिति २०६८।१०।४ को मिसिल संलग्न पत्रबाट देखिन्छ ।

गाउँ विकास समितिको कार्यालयले मिति २०६४।६।१ मा वि.नं. १/०६४/०६५ मा प्रा.स. योग्यतामा एस.एल.सी उत्तीर्ण गरी मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट १५ महिने सव ओभरसियर तालिम लिई पाँच वर्षको अनुभव प्राप्त वा ६ महिनाको तालिम लिई पाँच वर्षको अनुभव प्राप्त वा ६ प्राप्त हुनपर्ने शर्त रहेको देखिन्छ। सोही अनुसार यी प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद

तेलीलाई पदपूर्ति समितिको मिति २०६४।७।२३ को निर्णय अनुसार सिफारिस गरी २०६४।८।५ मा स्थायी नियुक्ति दिई उक्त पदमा कार्यरत रहेको देखिन्छ ।

यसरी प्रतिवादी विश्वनाथ प्रसाद तेलीले पेश गरेको प्रमाणपत्र नक्कली देखिएको र सोही आधारमा प्रा.स. पदमा नियुक्त भे कार्यरत समेत रहेको देखिएको हुँदा निज उपर साविक भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दावी लिई अभियोग दायर भएको अवस्था समेत हुँदा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) बमोजिम सजाय गर्ने गरी विशेष अदालत काठमाडौंबाट भएको फैसलालाई अन्यथा भन्न मिल्ने देखिएन ।

तसर्थ माथि उल्लिखित आधार कारण समेतबाट प्रतिवादी विश्वनाथप्रसाद तेलीको प्रमाणपत्र नक्कली देखिएको अवस्थामा भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९ को दफा १६(१) बमोजिम ६ महिना कैद र रु.१०,०००। जरिवाना हुने ठहरी विशेष अदालत काठमाडौंबाट भएको मिति २०६९। ८। २४ को फैसला मिलेको देखिंदा सदर हुने ठहर्छ । प्रतिवादीको पुनरावेदन जिकिर पुग्न सक्दैन । अरुमा तपसिल बमोजिम गर्नु ।

तपसिल

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृतः कृतबहादुर बोहरा

कम्प्पुटरः चन्द्रा तिमल्सेना

सम्बत् २०७३ साल माघ महिना ११ गते रोज ३ शुभम्-----